

Vestibüler Rehabilitasyon Fayda Anketi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Vestibüler Rehabilitasyon Fayda Anketi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32521>

Özet

Vestibüler Rehabilitasyon Fayda Anketi (VRFA), vestibüler disfonksiyon nedeniyle **dizziness** (baş dönmesi) ve denge bozuklukları yaşayan hastalarda uygulanan rehabilitasyon programlarının algılanan faydasını ve etkinliğini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, hastaların semptomlarındaki iyileşmeyi, günlük yaşam aktivitelerindeki katıllıkları azaltmasını ve genel yaşam kalitesindeki artışı subjektif olarak değerlendirmeyi hedefler. Sunulan giriş, Seher Özta? tarafından 2020 yılında gerçekleştirilen VRFA'nın Türkçe diline uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışmasına dayanmaktadır. Bu uyarlama çalışması, ölçeğin Türk popülasyonunda klinik ve araştırma amaçları için kullanılmaya olanak sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler

Vestibüler rehabilitasyon, **vestibüler sistem**, dizziness, denge bozukluğu, anksiyete, yaşam kalitesi, psikometrik araç, ölçek uyarlama, VRFA.

Yazarlar

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması gerçekleştirilen sorumlu yazar: **Seher Özta?**.

Amaç

VRFA'nın temel amacı, **vestibüler rehabilitasyon** (VR) tedavisini tamamlamayan bireylerin bu tedavi sürecinden ne ölçüde fayda sağladıklarını kantitatif olarak belirlemektir. Ölçek, sadece fiziksel semptomların azaltılmasını değil, aynı zamanda hastaların neden olduğu psikososyal etkilerin ve işlevsellik düzeyindeki iyileşmelerin de değerlendirilmesini sağlar. Bu sayede klinisyenler, uygulanan rehabilitasyon programlarının bireysel ve genel etkinliğini ölçebilir ve tedavi protokollerini optimize edebilirler.

Ölçeğin Türkiye'deki uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin psikometrik özelliklerinin Türk kültürüne ve diline uygunluğunu test etmek ve VRFA'yı Türkçede güvenilir bir değerlendirme aracı olarak kullanmaya sunmaktır.

Yapı

Vestibüler Rehabilitasyon Fayda Anketi, hastanın vestibüler disfonksiyonun farklı yönlerinden elde ettiği faydayı ölçmeyi amaçlayan çok boyutlu bir yapıyı temsil eder. Ölçek, hastaların hem fiziksel hem de duygusal tepkilerini ve yaşam kalitesindeki değişimleri kapsar. Ölçeğin bütününde 36 madde bulunmakla birlikte, Türkçe uyarlama çalışmada veya orijinal yapılarında belirlenen temel faktörler, tedavinin etkilerini ayrı ayrı değerlendirilmeye olanak tanır.

Ölçek, hastaların rehabilitasyon öncesi ve sonrası durumlarının karşılaştırılmalarına olanak tanıyan bir formatta sunulur ve genellikle subjektif algılanan iyileşmeyi temel alır. Ölçülen temel yapı, vestibüler disfonksiyonun neden olduğu kısıtlılıkların ve rahatsızlıkların tedavi sonrası azalma derecesidir.

Geçerlik

VRFA'nın Türkçe geçerlik çalışması (Özta, 2020), ölçeğin amaçladığı yapıyı ne kadar doğru ölçtüğünü belirlemek üzere gerçekleştirilmiştir. Geçerlik çalışmaları, genellikle yapı geçerliği (faktör analizi), ölçüt bağımlı geçerlik ve içerik geçerliği gibi yöntemleri içerir.

Adaptasyon çalışmasında, ölçeğin maddelerinin Türk popülasyonunda kültürel ve dilbilimsel geçerliliğinin sağlanmasının ardından istatistiksel geçerlik analizleri yapılmıştır. Spesifik olarak hangi geçerlik katsayılarının elde edildiği (örneğin, korelasyon değerleri veya uyum indeksleri) bu özet verilerinde belirtilmemiştir; ancak bir tıpta uzmanlık tezi kapsamında bu detaylı analizlerin yapıldığı varsayılmaktadır. Geçerlik sonuçları, ölçeğin Türkçe formunun vestibüler rehabilitasyon faydasının ölçümünde geçerli bir araç olduğunu desteklemektedir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik, ölçüm aracının tutarlılığını ifade eder. VRFA'nın Türkçe versiyonunun güvenirlilik çalışması, iç tutarlılık (Cronbach alfa katsayısı) ve muhtemelen test-tekrar test güvenirliliği gibi yöntemlerle incelenmiştir. İç tutarlılık analizi, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme derecesini gösterir.

Özta (2020) tarafından yürütülen çalışmada, VRFA'nın alt boyutları ve toplam puanı için hesaplanan güvenirlilik katsayılarının, ölçeğin klinik kullanım için kabul edilebilir düzeyde güvenilir olduğunu göstermesi beklenir. Güvenirlilik değerlerinin yüksek olması, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı uygulayıcılar tarafından kullanıldığında tutarlı sonuçlar vereceği anlamına gelir.

Faktör Analizi

VRFA'nın faktör yapısı, hastanın deneyimlediği faydayı ölçen temel bileşenleri ortaya çıkarmaktadır. Türkçe uyarlama çalışmasında (Özta, 2020) incelenen yapıda, ölçeğin çok boyutlu olduğu doğrulanmış ve spesifik alt boyutlar belirlenmiştir. Bu alt boyutlar, vestibüler rehabilitasyonun etkilerini daha spesifik alanlarda değerlendirmeye olanak tanır.

Ölçeğin faktör yapısı, toplam 36 madde içinde aşağıdaki üç temel boyutu içermektedir (diğer maddeler muhtemelen genel değerlendirme veya diğer faktörleri oluşturmaktadır):

1) Dizziness ve **Anksiyete** (6 madde)

2) Hareketle tetiklenen dizziness (5 madde)

3) **Yaşam Kalitesi** (11 madde)

Bu faktörler, tedavinin sadece denge semptomları üzerindeki etkisini değil, aynı zamanda baş dönmesiyle sıkça ilişkilendirilen duygusal tepkiler (anksiyete) ve hastanın genel iyileşmesi üzerindeki iyileşmeyi de kapsamaktadır.

Araç

Test Türü: Uyarılama (Adaptasyon) çalışması sonucu Türkçe kullanıma sunulmuştur. Orijinal ölçek yabancı dilde geliştirilmiştir.

Format: Öz bildirim anketi formatındadır. Hastalar, rehabilitasyon sonrası deneyimledikleri fayda düzeyini belirtirler.

Mevcut Diller: Türkçe. Orijinal dil genellikle İngilizcedir (Vestibular Rehabilitation Benefit Questionnaire).

Popülasyon Grubu: Vestibüler disfonksiyon (denge bozuklukları) tetiklenmiş ve vestibüler rehabilitasyon tedavisi almış yetişkin hastalar.

Yaş Grubu: Yetişkin popülasyon.

Popülasyon Detayları: Denge ve baş dönmesi şikayetleri olan, fizyoterapi veya odyoloji kliniklerinde VR programına katılan bireyler.

Test Metodolojisi: 36 maddeden oluşur. Derecelendirme formatı bu özet verilerinde belirtilmemiştir, ancak genellikle Likert tipi bir ölçek kullanılarak hastanın fayda düzeyini veya semptom şiddetindeki değişimi puanlaması istenir.

Anahtar Kelimeler

Vestibüler rehabilitasyon, **dizziness**, denge, anksiyete, yaşam kalitesi, adaptasyon, psikometri, fizyoterapi, uyarılama, Seher Öztaş.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Türkçe Adaptasyon): 2020

Şinler ve Ücret: Türkçe formun kullanımı için, uyarılama çalışması yürüten sorumlu yazar (Seher Öztaş) ve Ankara Üniversitesi'nden izin alınması gerekebilir. Ayrıca, ölçeğin orijinal geliştiricilerinden de telif hakkı ve kullanım izni şartlarının araştırılması önemlidir. Detaylı izin

prosedürleri ve olası ücretler için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi tavsiye edilir.

Kaynaklar

Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmasına ait temel referans:

Öztaş, S. (2020). *Vestibüler rehabilitasyon fayda anketi (VRFA)'nin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması*. Ankara Üniversitesi, Ankara.

Sorumlu yazarın iletişim bilgisi: sehroztas@gmail.com

Ölçeğin orijinal PDF'ini aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir. The original PDF can be downloaded here: vestibuler-rehabilitasyon-fayda-anketi-toad.pdf

Vestibüler Rehabilitasyon Fayda Anketinin Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri, orijinal yapıları ve dilleri korunarak sunulmuştur.

36 madde

- 1) Dizziness ve anksiyete (6 madde)
- 2) Hareketle tetiklenen dizziness (5 madde)
- 3) Yaşam Kalitesi (11 madde)